

У
РОЗРІДЖЕНОМУ
ПОВІТРІ

У
РОЗРІДЖЕНОМУ
ПОВІТРІ
ДЖОН КРАКАУЕР

З АНГЛІЙСЬКОЇ ПЕРЕКЛАЛА
КСЕНИСЛАВА КРАПКА

ЛЬВІВ
ВИДАВНИЦТВО СТАРОГО ЛЕВА
2022

УДК 821.111(73)
K77

INTO THIN AIR: A PERSONAL ACCOUNT
OF THE MOUNT EVEREST DISASTER by Jon Krakauer
Copyright © 1997 by Jon Krakauer
All rights reserved

This translation published by arrangement with Villard,
an imprint of Random House, a division of
Penguin Random House LLC

Джон Кракауер

К77 У розрідженому повітрі. [Текст] : Джон Кракауер; переклад з англ. Ксеніслави Крапки. — Львів : Видавництво Старого Лева, 2022. — 432 с.

ISBN 978-966-448-015-1

Коли бажання потрапити на вершину світу стає ціллю життя і затьмарює розум, перемагає... бажання, а не розсудливість. Байдуже, що ця пригода коштує багато десятків доларів і може коштувати безцінного життя. Групу веде досвідчений провідник за чітко спланованим маршрутом, задля можливості постояти кілька хвилин на найвищій точці планети, на Евересті. Але там, на висоті 8848 метрів, у розрідженому повітрі, мозок втрачатиме мільйони клітин, тіло зрадливо слабнучиме і навіть найдосвідченіші почнуть коїти помилку за помилкою. Для деякого їхні помилки стануть фатальними.

У цій книжці — персональний звіт відомого американського журналіста та альпініста Джона Кракауера про трагедію на Евересті 1996 року. Про те, що криється за «враженнями» від перебування на «даку світу», про особисту відповідальність і трагедію цивілізованого світу.

УДК 821.111(73)

© Джон Кракауер, текст, 1997
© Ксеніслава Крапка, переклад, 2022
© Назар Гайдучик, обкладинка, 2022
© Видавництво Старого Лева,
українське видання, 2022

ISBN 978-966-448-015-1 (укр.)
ISBN 978-0-385-49478-6 (англ.)

Усі права застережено

Присвячую Лінді;

*а також пам'яті Енді Гарріса, Дуга Гансена,
Роба Голла, Ясуко Намби, Скотта Фішера,
шерпа Нгаванга Топче, Чена Ю-Нана,
Брюса Геррода, шерпа Лопсанга Джанґбу
й Анатолія Букреєва*

*Люди розігрують трагедії на сцені, не вірячи
у реальність тієї, яка насправді розгортається
на підмостках цивілізованого світу.*

— ХОСЕ ОРТЕГА-І-ГАССЕТ

ВСТУП

У березні 1996 року журнал *Outside* відрядив мене до Непалу — взяти участь в організованому сходженні на Еверест і написати про це статтю. Я був одним із восьми учасників у комерційній експедиції під керівництвом відомого гіда-альпініста з Нової Зеландії Роба Голла. 10 травня я дістався вершини гори, однак цей триумф здобув страшенно високою ціною.

Із п'яти моїх товаришів по команді, що досягли верхівки, четверо, включно з Голлом, загинули під час аномальної бурі, що здійнялася як сніг на голову, коли ми ще були високо на горі. Поки я зійшов до базового табору, дев'ятеро альпіністів із чотирьох експедицій були мертві. Ще три життя гора забрала до кінця місяця.

Експедиція стала для мене великим ударом, тож написати статтю було непросто. Проте через п'ять тижнів після повернення з Непалу я приніс рукопис у редакцію *Outside*. Стаття вийшла у вересневому номері журналу. Дописавши її, я спробував витрусити Еверест із голови й повернутися до звичного життя — але не зміг. Крізь туман безладних емоцій я повсякчас намагався збагнути, що сталося на горі, і, мов одержимий, прокручував у голові обставини смерті моїх побратимів.

Я намагався написати статтю для *Outside* так точно, як тільки міг за тих обставин, та позаяк терміни були безжальні, відновити послідовність подій було нестерпно важко, а спогади вцілілих спотворилися через фізичне виснаження, кисневе голодування і шоківий стан. У якийсь момент

свого дослідження я попросив трьох людей описати епізод, свідками якого був кожен із нас під час сходження, та ми всі так і не дійшли згоди щодо таких стрижневих фактів, як час події, суть розмови і навіть хто саме при цьому був присутній. Через кілька днів після того, як стаття пішла в друк, я виявив деякі неточності у викладених мною фактах. Це були переважно дрібні огріхи з тих, що трапляються в кожній статті, написаній у жорсткі терміни. Та одна з моїх помилок виявилася зовсім не дрібною. Це жакливо вплинуло на друзів та родичів одного із загиблих.

Та більше за фактологічні помилки в тексті статті мене бентежило те, що деякі матеріали довелося викинути через те, що забракло місця. Марк Браянт, редактор журналу *Outside*, та Ларрі Берк, видавець, відвели під мою публікацію нетипово велику площу: 17 000 слів, що вчетверо (а то й уп'ятеро) перевищує обсяг звичайної журнальної статті. Та я однаково розумів, що за кадром лишилося надто багато, щоби скласти об'єктивне судження про трагедію на горі. Сходження на Еверест перевернуло моє життя з ніг на голову, і я відчув гарячкову потребу описати події в усіх подробицях, не втискаючись у обсяг, відведений під журнальну статтю. Тож книга — плід цього поривання.

Разюча непевність людського мозку на великій висоті добряче ускладнила мені дослідження. Я намагався не дуже покладатися на власні відчуття, натомість неодноразово й упродовж тривалого часу опитував основних учасників подій, а також, коли мав змогу, поглиблював своє розуміння деталей, послуговуючись радіожурналами, які люди вели у базовому таборі (де ясне мислення не було в такому дефіциті). Читачі, знайомі з моєю статтею в *Outside*, можуть зауважити розбіжності у викладі окремих аспектів (передусім у питанні